

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Quæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

[De Lege Interna]

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 90108957

26 An aliquando saltem, error circa causam impulsivam, reddat operationem invalidam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39908

QUÆSTIO XXVI.

An aliquando saltem error circa causam impulsivam reddat operationem inualidam.

C A S V S.

QUAMVIS Titius, & Caius, æqualiter, quoad sufficientiam, ad beneficium quoddam Parochiale approbati fuissent: Cæteris tamen paribus, beneficium conferendum erat Titio, quia erat Cuius. Verum quia Caius, morum Sanctitatem, & Canonum doctrinam simulavit; ei de facto collatum est, aliàs non conferendum. Quæritur; an talis collatio, iure naturæ, fuerit valida.

SUMMARIUM.

- 7 *Causa impulsiva, est etiam aliquando circumstantia cause finalis.*
- 8 *Hoc contingit, cum Causa finalis est terminus comparativus.*
- 9 *Beneficij Parochialis collatio, ex errore circa mores, ac doctrinam, est inualida.*
- 10 *Mores, ac doctrina, concurrunt ad constituendum digniorem.*
- 11 *Ideoque sunt simul causa impulsiva, ac finalis.*
- 12 *Sicut infirmitas, constituit Pauperem magis indigentem.*
- 13 *Et sicut, in Matrimonio, qualitas pertinet ad Personam.*
- 14 *In beneficij simplicis collatione, mores, & doctrina, sunt causa solum impulsiva.*
- 15 *In collatione verò beneficij Parochialis, sunt etiam causa finalis.*
- 16 *In elemosyna distributione, Pauperis*
R. P. Beati Lib. 1.

infirmitas, regulariter, est causa solum impulsiva.

17 *In quibus casibus, error circa causam impulsivam, vitiet actum.*

18 *Circumstantia, que respectu unius actus sunt accidentales, respectu alterius sunt substantiales.*

RATIONES DVBITANDI.

QUAMVIS error circa causam impulsivam ad operandum, regulariter, operationem non vitiet, eo quod causa impulsiva, ad eius essentiam non pertineat, sed sit aliquid illi merè accidentale, ut dictum est. Quia tamen, aliquando, ita est impulsiva, ut simul etiam pertineat ad finalem; in quo casu error circa illam, vitiat operationem. Ideo explicandum adhuc superest: quando hoc contingat, ut sic causa impulsiva melius, ac facilius distingui possit à finali.

Beneficij ergo Parochialis collatio, ob
X
morum

morum Sanctitatem, ac Canonum doctrinam simulatam, facta Cajo, videtur fuisse valida; *Vasquez opusc. de elem. c. 3. d. ult. num. 18. Azor. tom. 1. lib. 1. c. 18. prope finem Aragon. 2. 2. quest. 77. ar. 3. Alvarez 1. 2. quest. 6. art. 8. num. 7.*

4 Primò: Quia collatio illa, non fuit facta, ex errore circa causam finalem, siue circumstantiam substantialem collationis; sed solum circa causam impulsivam; Quamvis enim Episcopus Cajo, propter simulatam ejus Sanctitatem, ac doctrinam beneficium contulerit potius, quam Titio; illa tamen causa non fuit, nec esse debuit, causa finalis, siue principalis, sed solum impulsiva; Nam causa finalis fuit idoneitas ad tale beneficium. Cum ergo error circa causam impulsivam, non vitiet dispositionem, dicendum est, beneficij collationem factam Cajo, quamvis propter simulatam Sanctitatem, ac doctrinam, fuisse validam.

5 Secundò; Quia, si quis, paupertate pressus, fingeret se inter Christianos infirmum, vel inter infideles infidelem, & elemosynam consequeretur, & ob hanc causam simulatam, qui eum viderent, mouerentur ad elemosynam illi largiendam, talis largitio esset valida; Esset enim sufficienter voluntaria, ut potè facta verò pauperi titulo elemosynæ, & error esset solum circa circumstantiam aliquam accidentalem, quæ donationis essentiam variare non potest. Sed etiam Episcopus, ad beneficium Cajo conferendum, motus est ab ejus Sanctitate, ac doctrinâ simulatâ, tanquam à causâ impulsivâ, & non finali. Ergo etiam eius collatio fuit valida.

6 Tertiò: Quia, si alicui certa pecuniæ

summa esset commissa, ut eam pauperibus distribueret, & unus ex pauperibus, ipsius Distributoris consanguineum se simulans, ob hoc principaliter ab eo elemosynam acciperet; talis largitio esset valida; quia pauper ratione veræ paupertatis haberet jus ad illam pecuniam; quamvis non ipse magis, quam alij pauperes; sed etiam Caius, ratione veræ idoneitatis, habebat jus ad beneficium, quamvis non magis, quam Titius. Ergo, etiam si ab Episcopo illi, ob Sanctitatem simulatam, fuerit collatum, talis collatio fuit valida; Non enim fuit error in causâ finali, neque in aliâ circumstantia substantiali collationis, ut suppono.

NOTABILIA.

ADuertendum est primò: Causam impulsivam, aliquando non esse purè impulsivam, sed simul etiam constitutivam Causæ finalis; Si quis enim, ex legato certam pecuniæ summam, magis Indigenti distribuere teneatur; Et duo in paupertate sint æquales, sed unus eorum infirmus sit; In hoc casu; Si Dispensator, ob Infirmum, moueretur ad pecuniam Infirmo potius quam Sano distribuendam; Infirmus, non solum esset causa impellens ad pecuniam infirmo largiendam; Sed præterea constitueret etiam causam finalem illius distributionis, quatenus Infirmum redderet magis indigentem. Cum autem causa impulsiva pertinet simul ad causam finalem, tunc error circa illam vitiat dispositionem; quia, cum sit error circa essentiam dispositionis, eam reddit simpliciter inuoluntariam.

Aduer-

8. Aduertendum est secundo: Causam impulsiuam, regulariter, esse etiam Causam finalis constitutam; quando Causa finalis est terminus aliquis comparatiuus, siue consistit in aliqua comparatione; Tunc enim, cum necessario sit aggregatum aliquod ex pluribus circumstantijs, vna ex illis mouere potest ad operandum, sicque esse causa impulsua. In hoc autem Casu esset impulsua simul, & constitutua Causæ finalis. Sic in proposito Casu; maior idoneitas eam constitui prudenter non possit, nisi pensatis omnibus circumstantijs; Desumi necessario debet etiam ex morum Sanctitate, ac Canonum Doctrinâ. Hæ enim Virtutes, cæteris paribus, reddunt magis idoneum; ideoque sunt integratiuæ Causæ finalis ad rectam Beneficij Parochialis collationem requisitæ. Si ergo simul moueant ad vnum alteri præferendum, iam habebunt simul rationem causæ impulsuæ, ac finalis. Vnde error circa illas, erit error circa causam finalem collationis beneficij, eamque propterea reddet inuoluntariam, & consequenter inuolidam. His positis,

RESOLUTIO.

9. Ad Casum respondetur; Beneficij Parochialis collationem, factam Caio, non fuisse validam. Ita *Sancti. lib. 7. matr. d. 19. num. 20. & lib. 4. sum. c. 2. n. 6. & 41. Vasquez loco cit. num. 19. Layman. lib. 3. tract. 4. s. 5. cap. 5. num. 1. Reginald. lib. 25. num. 66. Molinæ tract. 4. d. 272. Syluester v. *Votum. 2. quæst. 8. & alij apud istos.**

10. Probatur primò: Quia in beneficij Parochialibus, quas conferuntur per

concursum, tenetur Episcopus iuxta decretum Tridentini, *Sess. 24. c. 18. reform. ex approbatis per examinatores Synodales, magis idoneum eligere. Sed, non existente in Caio Sanctitate, ac doctrinâ, quam simulabat, Caius non erat magis idoneus, quam Titius. Ergo Episcopus, voluntatem non habuit, ei beneficium Parochiale conferendi, potius quam Titio; ideoque collatio fuit inuolida ex defectu consensus.*

Secundo: Quia Caij Sanctitas, ac Canonum doctrina simulata, non fuerunt solum, respectu Episcopi, causa impulsua, ad Parochiale beneficium ei conferendum, sed partialiter etiam causa finalis, quatenus, ratione illarum, fuit ab Episcopo iudicatus magis idoneus, quam Titius, ideoque simpliciter dignus, vt ei beneficium conferretur, potius quam Titio. Error autem circa causam finalem, reddit irritam dispositionem, quia tollit consensum substantialem circa illam, eamque reddit inuoluntariam.

Tertiò: Quia, si ex duobus pauperibus æque indigentibus, vnus se fingeret infirmum, ob idque Dispensator, aliàs ex legato ad certam pecuniam, magis indigenti largiendam obligatus, moueretur ad dandam ei potius, quam alteri pauperi talem pecuniam, largitio illa esset inuolida, quia intentio Dispensatoris esset, dare pecuniam magis indigenti. Simulans autem infirmitatem, verè non esset magis indigens. Sed etiam intentio Episcopi fuit, beneficium conferre magis idoneo, ac digniori; Et Caius, Sanctitatem, ac Canonum doctrinam simulans, non erat magis idoneus, nec dignior. Ergo etiam beneficij collatio facta Caio, fuit inuolida.

13 **Quartò**: Quia, in Matrimonio, quamvis error circa qualitatem personæ, regulariter, Matrimonium non irritet, quia qualitas personæ regulariter ad Matrimonij substantiam non pertinet; ut, cum quis vult contrahere cum Liâ, putans esse nobilem, vel diuitem; cum sit ignobilis, vel pauper; quando tamen qualitas pertinet etiam ad designandam indiuiduationem personæ; ut, cum quis vult contrahere cum primogenita Titij; quia tunc error circa qualitatem personæ, trahit secum errorem etiam circa ipsam personam, Matrimonium est nullum. Ergo similiter, quamuis error circa causam impulsivam, regulariter, dispositionem non vitiet, quia causa impulsiva ad substantiã dispositionis regulariter non pertinet; Quando tamen causa impulsiva pertinet etiam ad causam finalem, quia error circa illam, trahit secum errorem etiam circa ipsam causam finalem, dispositio erit involuntaria, ac nulla.

OBIECTIONUM SOLUTIO.

14 **AD** rationes autem in contrarium facile respondetur; ad primam; Rationem illam, in beneficij simplicis collatione, optime probare; Cum enim, in eâ, spectetur solum idoneitas ad beneficium; non verò maior idoneitas, sicut spectari debet in beneficij Parochialis collatione, ex Tridentino; hinc sit, ut, in beneficij simplicis collatione, Sanctitas, & Canonum doctrinã, sint causæ merè impulsivæ, & extrinsecæ; Non enim requiruntur ad hoc, ut persona, sit ad beneficium simpliciter idonea; In collatione verò beneficij Parochialis, pertinent etiam ad causam finalem quia illis positus, persona est sim-

pliciter magis idonea, ac dignior. Quamuis ergo beneficij collatio, facta Caio, fuisset valida, si beneficium fuisset simplex, & solum conferendum digno; quia tamen beneficium fuit Parochiale, & conferendum digniori, collatio, fuit inualida.

Ad secundam: Negatur minor; Episcopus enim, ad conferendum beneficium Caio potius, quàm Titio, motus est, ab eius Sanctitate, ac canonum doctrinã simulatã, non solum tanquam à causã impulsivã, sed etiam tanquam à causã partialiter finali, quatenus Sanctitas illa, ac doctrina simulata, concutiebant, ad illum constituendum, ac iudicandum magis idoneum, & digniorem, quæ major idoneitas, in huiusmodi collatione, est causa finalis.

Ad tertiam respondetur: Rationem disparitatis esse, quia causa finalis, quàm spectare debebat pecuniæ Dispensator, erat sola paupertas simpliciter. Ad hanc autem, erat aliquid omnino extrinsecum, & accidentale, consanguinitas, ideoque solum causa impulsiva ad talem distributionem. At causa finalis, quam in beneficij Parochialis collatione spectare debebat Episcopus, non erat idoneitas simpliciter, sed maior idoneitas. Hac autem, constituitur etiam per Sanctitatem, ac doctrinã, quia constituitur, pensatis omnibus.

COROLLARIA.

Colligitur ex dictis primò: Errorem circa causam impulsivam, licet, quantum est ex se, nunquam vitiet dispositionem, in duobus tamen casibus illam, quasi per accidens, vitare. Primus est; quando causa impulsiva, in quã erratur; apponitur per modum conditionis; ut, si dans elemosynam pauperi, fingenti se infirmum;

mum; diceret; *do tibi elemosynam, si es infirmus*; tunc enim, non subsistente conditione, largitio esset nulla. Secundus est, quando error circa causam impulsivam trahit secum errorem circa causam finalem; ut in casu præsentis: tunc enim, causa finali non subsistente, neque subsistit dispositio, Idemque dicendum est etiam de errore circa qualitatem personæ, in contractu Matrimonij; Nam hic etiam illum vitiat solum, quando qualitas, in qua erratur, apponitur per mo-

dum conditionis, vel quando error circa qualitatem, redundat in errorem personæ, propter easdem rationes.

Secundò: Aliqua, quæ respectu unius dispositionis, sunt circumstantiæ solum accidentales, posse respectu alterius, esse substantiales; Sanctitas enim, & doctrina, quæ respectu collationis beneficii simplicis, sunt circumstantiæ merè extrinsecæ; & accidentales; respectu collationis beneficii Parochialis, sunt circumstantiæ substantiales, ut patet ex dictis.

QUÆSTIO XXVII.

An error circa Conditionem reddat operationem invalidam.

CASVS.

TITIVS, audiens ab Amico; hæreditatem opulentam sibi esse relictam vouit, Ecclesiam quandam, in honorem Beatæ Virginis, ædificare. Post aliquot verò dies comperit, hæreditatem non sibi, sed alteri eiusdem nominis, sed patriæ diuersæ fuisse relictam. Ipse tamen, etiam independentem ab illà hæreditate, erat valde diues; Quæritur, Vtrum Ecclesiam ædificare teneatur.

SUMMARIUM.

1	Etiam Conditio participat rationem cause motiue.	10	Et sicut, cessante eadem causa, cessat lex.
2	Videtur participare rationem Cause impulsivæ.	11	Causa, quæ, respectu Voti simplicis, est finalis, respectu solemnis, est impulsiva.
3	In quo differat voluntas conditionata ab absoluta.	12	In Voto simplici, conditio, est causa finalis.
4	Conditio, est similis cause finali.	13	Votum restituendi, si res antea non erat debita, non obligat.
5	Votum ex suppositione erroneâ factum, non obligat.	14	Cur Causa, in dubio, præsumenda sit impulsiva.
6	Non est absolutum, sed conditionatum.	15	Error circa unam causam, non tollit valorem voti, si alia subsistat.
7	Cessante suppositione, cessat, sicut cessan-		

X 3

RATIO.